

Stały kontakt z
doradcą?

Alerty prawne i podatkowe DZP.

Projekt ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych

5 września 2018 r. ukazał się nowy projekt ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych (UOPZ). Nakłada on kolejne obowiązki na podmioty zbiorowe oraz doprecyzowuje zasady ich odpowiedzialności pod rządami nowych przepisów.

Jakich podmiotów i czynów dotyczy ustawa?

Planowana regulacja dotyczyć będzie **wszystkich** osób prawnych, spółek prawa handlowego, spółek kapitałowych, spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego, a także podmiotów w organizacji i w likwidacji.

Podmiot zbiorowy odpowiadać będzie za **wszystkie**, popełnione w związku z prowadzoną przez niego działalnością, **czyny zabronione** będące efektem działania, zaniechania albo niezachowania wymaganej ostrożności przez jego organ bądź członka takiego organu. Podmiot zbiorowy poniesie także odpowiedzialność za wszystkie czyny zabronione popełnione w związku z prowadzoną przez niego działalnością przez: (i) osobę uprawnioną do jego reprezentowania, podejmowania w jego imieniu decyzji lub sprawowania nadzoru; (ii) osobę dopuszczoną do działania przez organ lub członka organu podmiotu zbiorowego oraz (iii) przez jego pracownika w związku z wykonywaniem umowy o pracę.

Dodatkowo, jeśli podmiot zbiorowy, choćby pośrednio, osiągnie korzyść majątkową z popełnionego czynu, będzie odpowiadał także za działania swoich podwykonawców oraz pracowników i osób upoważnionych do działania w interesie i na rzecz takiego podmiotu zbiorowego.

Jak się przygotować?

Podczas przypisywania podmiotom zbiorowym odpowiedzialności szeroko oceniana będzie ich należyta staranność, która powinna się przejawiać zarówno w wyborze osób uprawnionych do działania, w nadzorze nad tymi osobami oraz w wewnętrznej organizacji działalności podmiotu zbiorowego.

Projekt wskazuje też, jakie nieprawidłowości mogą spowodować przypisanie podmiotowi zbiorowemu winy w organizacji. Będzie to: (i) nieokreślenie wewnętrznych zasad postępowania w obszarach zagrożonych popełnieniem czynów zabronionych; (ii) nieokreślenie zakresu odpowiedzialności organów podmiotu zbiorowego, jego komórek organizacyjnych, jego

pracowników i osób uprawnionych do działania w jego imieniu, a także – w przypadku co najmniej średnich przedsiębiorców - (iii) nieokreślenie osoby lub komórki organizacyjnej, nadzorującej przestrzeganie przepisów i zasad, czyli po prostu oficera compliance.

W tym kontekście, kluczowe znaczenie zyskują regulacje wewnętrzne, określające podział odpowiedzialności w organizacji oraz sposób identyfikowania i reagowania na potencjalne ryzyka. Oznacza to więc **konieczność stworzenia efektywnego systemu compliance** w organizacji. Projekt nie wskazuje bowiem zamkniętego katalogu rozwiązań, które należy wdrożyć, lecz posiłkuje się jedynie przykładami.

Czy firmę może ochronić audyt?

Projekt wprowadza też nieznaną dotychczas instytucję - **audyt zgodności i ryzyka**. Audyt taki powinien być przeprowadzany nie rzadziej niż raz na 2 lata, przez firmę audytorską, pod względem wewnętrznych procedur zapewniających zgodność działalności podmiotu z prawem oraz pod kątem oceny ryzyka popełnienia przestępstwa w związku z prowadzoną przez ten podmiot działalnością. Pod warunkiem zachowania określonych w projekcie UOPZ wymogów rzetelności i profesjonalizmu audytu oraz pod warunkiem jednoczesnego wyznaczenia w podmiocie zbiorowym organu nadzorującego przestrzeganie przepisów prawa i zasad wewnętrznych audyt ten może sprawić, że podmiotowi zbiorowemu **nie będzie podlegał odpowiedzialności w związku z winą w organizacji**. Kluczowe staje się więc nie tylko samo posiadanie systemu compliance, ale również istnienie realnych mechanizmów kontrolowania jego funkcjonowania.

Whistleblowing – jaka będzie jego rola?

Projekt kompleksowo reguluje także problematykę zgłaszania nieprawidłowości wewnątrz firmy. Podmioty zbiorowe zostaną zobowiązane do wdrożenia skutecznego systemu raportowania o nieprawidłowościach i zasad postępowania ze zgłoszonymi nieprawidłowościami. Ryzyko nieposiadania takiego systemu jest duże, bowiem jeśli podmiot nie przeprowadzi postępowania w sprawie nieprawidłowości lub nie usunie odkrytych nieprawidłowości, ustawowa **kara może zostać zwiększona dwukrotnie**. Ponadto posiadanie wiedzy o nieprawidłowościach w organizacji, które umożliwiły lub ułatwiły popełnienie przestępstwa może być potraktowane jako nieprawidłowość, stanowiąca o winie w organizacji.

Zmiany proceduralne – na co powinniśmy zwrócić uwagę?

W nowej wersji projektu uszczegółowiono regulację trybu prowadzenia postępowania przeciwko podmiotom zbiorowym. Postępowanie będzie można wszcząć zarówno z urzędu, jak i na wniosek. Wprowadzono także m.in. koncepcję wniosku retrybucyjnego, który prokurator kieruje do sądu po zakończeniu postępowania przygotowawczego, jeżeli dowody zgromadzone w sprawie wskazują, że wprawdzie w danych okolicznościach podmiot zbiorowy nie ponosi odpowiedzialności, ale zachodzą przesłanki orzeczenia przepadku lub zwrotu korzyści uzyskanej z czynu.

Szczególną nowością jest wprowadzenie możliwości uchylenia się od odpowiedzialności przez podmiot, który w związku z czynem zagrożonym karą pozbawienia wolności do lat 5, po jego popełnieniu zawiadomił organy ścigania i ujawnił jego istotne okoliczności oraz naprawił szkodę, zwrócił korzyść uzyskaną z czynu lub jej równowartość, o ile zawiadomienie dotrze do organów ścigania zanim powezmą o nim informację w inny sposób.

Jakie kary grożą podmiotom zbiorowym?

Projekt zakłada możliwość wymierzenia kary finansowej **sięgającej do 30 mln złotych**, z możliwością podwojenia tej wysokości. Ponadto przewidziany został surowy katalog środków zapobiegawczych w postaci: zakazu promocji lub reklamy, zakazu ubiegania się o zamówienia publiczne, zakazu korzystania z dotacji oraz subwencji. Środki te mogą zostać zastosowane jeszcze przed wydaniem wyroku w sprawie, co może poważnie utrudnić lub nawet uniemożliwić działalność biznesową.

Zapraszamy do kontaktu

dr Anna Partyka-Opiela

Partner | Szef Zespołu Compliance

E: anna.partyka-opiela@dzp.pl

T: +48 661 363 505

dr Hanna Gajewska-Kraczkowska

Counsel | Praktyka postępowań spornych - zespół prawa karnego

E: hanna.gajewska-kraczkowska@dzp.pl

T: +48 660 440 378

Paweł Lewandowski

Partner | Praktyka postępowań spornych

E: pawel.lewandowski@dzp.pl

T: +48 660 440 327